

3.3 Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)

Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και Ανάπτυξη

Το ΠΔΕ χρηματοδοτεί την αναπτυξιακή πολιτική της χώρας με έργα που συμβάλλουν στην ανανέωση και την αύξηση του ιδιωτικού και δημόσιου κεφαλαίου της οικονομίας και συνεπώς στηρίζουν την αναπτυξιακή διαδικασία και τον εκσυγχρονισμό της χώρας σε μακροχρόνια βάση.

Με αυτό τον τρόπο ενισχύει τις ακόλουθες αναπτυξιακές πολιτικές:

- τα έργα υποδομής κατά κύριο λόγο στον τομέα των μεταφορών και του περιβάλλοντος,
- τις δράσεις ενίσχυσης των ιδιωτικών επενδύσεων και της επιχειρηματικότητας,
- την προώθηση της κοινωνίας της γνώσης και της ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου και
- τους πόρους που υποστηρίζουν τα επενδυτικά προγράμματα της Αυτοδιοίκησης (ΣΑΤΑ και «ΕΛΛΑΔΑ»).

Επίσης, ενισχύονται οι πολιτικές των υπουργείων (αλλά και των περιφερειών) που χρειάζονται εθνικούς πόρους για τη συντήρηση και επέκταση των υποδομών τους.

Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων έτους 2012

Ο προϋπολογισμός του 2012 διαμορφώνεται μέσα σε ένα εντελώς νέο πλαίσιο. Εντάσσεται σε ένα μεσοπρόθεσμο σχέδιο δημοσιονομικής προσαρμογής και οικονομικής ανάπτυξης, και το ΠΔΕ ως βασικό αναπτυξιακό εργαλείο θα συμβάλλει στη στήριξη της πραγματικής οικονομίας.

Το έτος 2012, βασικός στόχος είναι η επίτευξη της απορροφητικότητας των πόρων του ΕΣΠΑ στο πλαίσιο των υποχρεώσεων που απορρέουν από την εφαρμογή του Μνημονίου στήριξης της ελληνικής οικονομίας. Ο στόχος για το 2012 απαιτεί την υλοποίηση του ΠΔΕ με απόλυτο προγραμματισμό και στόχευση μέσω της νέας διαδικασίας πληρωμών των συγχρηματοδοτούμενων έργων στο πλαίσιο του Κεντρικού Λογαριασμού ΕΣΠΑ που ήδη λειτουργεί και τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδας, εξασφαλίζοντας καλύτερο έλεγχο αλλά και ορθολογικότερη διαχείριση των διαθέσιμων δημόσιων πόρων.

Το ΠΔΕ 2012 προβλέπεται να φθάσει τα 7.700 εκατ. ευρώ, αυξημένο κατά 11,76% σε σχέση με το 2011. Οι δαπάνες αυτές αντιπροσωπεύουν το 3,6 % του ΑΕΠ και κατανέμονται σε 6.000 εκατ. ευρώ για την προώθηση των έργων που θα χρηματοδοτηθούν και από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε 1.700 εκατ. ευρώ για τα έργα που θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από εθνικούς πόρους.

Η αναπτυξιακή πολιτική προωθείται με την εντατικοποίηση της υλοποίησης των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007-2013. Σε ό,τι αφορά στις δράσεις του ΕΣΠΑ ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στους τομείς της εκπαίδευσης και κατάρτισης, της δημιουργίας απασχόλησης, της υγείας και της πρόνοιας, της επιχειρηματικότητας (κυρίως στους τομείς της μεταποίησης και του τουρισμού), των έργων της προστασίας του περιβάλλοντος, των μεγάλων έργων υποδομών όπως τα οδικά έργα, οι σιδηροδρόμοι, το μετρό κ.λπ., καθώς και στα έργα υποδομών των ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού όλης της χώρας και στην προσπάθεια της χώρας για διοικητική μεταρρύθμιση με την εφαρμογή μεταξύ άλλων του ν.3852/2010 για το Πρόγραμμα Καλλικράτης.

**Πίνακας 3.19 Δαπάνες ΠΔΕ κατά φορέα (παλαιά δομή)
(σε εκατ. ευρώ)**

Υπουργείο - Φορέας	2010			2011			Μεταβολή % 2011/10	
	Πραγματοποιήσεις			Εκτιμήσεις πραγμ/σεων				
	Συγχρίσις	Λοιπές από εθνικούς πόρους	Σύνολο	Συμμετοχή %	Συγχρίσις	Λοιπές από εθνικούς πόρους	Σύνολο	Συμμετοχή %
Βουλή των Ελλήνων			0	0,0	2		2	0,0
Εσωτερικών, Αποκέντρωσης & Ηλεκτρ. Διακυβέρνησης	95	704	799	9,4	140	278	418	6,1 -47,7
Οικονομικών	4	1	5	0,1	10	1	11	0,2 131,6
Εξωτερικών	0	12	12	0,1	3	5	8	0,1 -31,1
Εθνικής Άμυνας	0	1	1	0,0	5	1	6	0,1 360,1
Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (τ. ΥΠΟΙΑΝ)	2.090	569	2.659	31,5	1.450	470	1.920	27,9 -27,8
Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής	340	13	353	4,2	180	8	188	2,7 -46,7
Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων	193	112	305	3,6	350	95	445	6,5 46,0
Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων	1.970	532	2.502	29,6	1.430	295	1.725	25,0 -31,1
Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης	652	42	694	8,2	360	28	388	5,6 -44,1
Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	10	8	17	0,2	40	17	57	0,8 228,5
Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	347	24	371	4,4	370	20	390	5,7 5,1
Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	1	2	3	0,0	6	1	7	0,1 159,5
Προστασίας του Πολίτη	23	2	25	0,3	34	5	39	0,6 56,0
Πολιτισμού και Τουρισμού	37	89	127	1,5	85	20	105	1,5 -17,1
Αποκεντρωμένες διοικήσεις	475	108	583	6,9	980	130	1.110	16,1 90,4
Θαλασσίων Υποθέσεων, Νήσων και Αλιείας			0	0,0	55	16	71	1,0
Σύνολο	6.236	2.219	8.454	100,0	5.500	1.390	6.890	100,0

**Πίνακας 3.20 Δαπάνες ΠΔΕ κατά φορέα (νέα δομή)
(σε εκατ. ευρώ)**

Υπουργείο - Φορέας	2012			Συμμετοχή %	
	Προϋπολογισμός				
	Συγχρίσιμος	Λοιποί από εθνικούς πόρους	Σύνολο		
Βουλή των Ελλήνων	2		2		
Εσωτερικών	8	470	478	6,2	
Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρ. Διακυβέρνησης	80	9	89	1,2	
Οικονομικών	13	3	16	0,2	
Εξωτερικών	6	8	14	0,2	
Εθνικής Άμυνας	13	2	15	0,2	
Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (τ. ΥΠΟΙΑΝ)	1.160	472	1.632	21,2	
Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής	376	20	396	5,1	
Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων	400	140	540	7,0	
Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων	1.850	292	2.142	27,8	
Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης	537	40	577	7,5	
Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	45	20	65	0,8	
Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	370	18	388	5,0	
Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	5	2	7	0,1	
Προστασίας του Πολίτη	65	9	74	1,0	
Πολιτισμού και Τουρισμού	70	45	115	1,5	
Αποκεντρωμένες διοικήσεις	1.000	150	1.150	14,9	
Σύνολο	6.000	1.700	7.700	100,0	

* Το εθνικό σκέλος του ΠΔΕ αυξάνεται κατά 14,2 εκατ. ευρώ λόγω συνεισφοράς από το ταμείο των πυροπλήκτων (8,6 εκατ. ευρώ στις περιφέρειες και 5,6 εκατ. ευρώ στο ΥΠΙΜΕΔΙ).

** Στις πιστώσεις του Υπουργείου Οικονομικών συμπεριλαμβάνονται 4 εκατ. ευρώ για τις Γ.Γ. Ενημέρωσης και Επικοινωνίας.

Διαχρονική εξέλιξη του ΠΔΕ και συμμετοχή του στο ΑΕΠ

Στον πίνακα 3.21 παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του ΠΔΕ από το 2002 έως το 2012 και η ποσοστιαία (%) συμμετοχή του στο ΑΕΠ της χώρας.

Πίνακας 3.21 Διαχρονική εξέλιξη ΠΔΕ (2002-2012) (σε εκατ. ευρώ)					
Έτη	ΠΔΕ			Μεταβολή % σε σχέση με προηγούμενο έτος	Ως % του ΑΕΠ
	Λοιποί εθνικοί πόροι	Συγχρηματοδοτούμενο	Σύνολο		
2002	3.131	3.883	7.014	-	4,5
2003	3.974	4.461	8.435	20,3	4,9
2004	4.639	4.883	9.522	12,9	5,1
2005	2.569	4.955	7.524	-21,0	3,9
2006	2.673	5.511	8.184	8,8	3,9
2007	2.763	6.046	8.809	7,6	3,9
2008	2.559	7.065	9.624	9,3	4,1
2009	2.455	7.133	9.588	-0,4	4,1
2010	2.218	6.236	8.454	-11,8	3,7
2011	1.390	5.500	6.890	-18,5	3,2
2012	1.700	6.000	7.700	11,8	3,6

Πηγή: ΠΔΕ, ΓΔΟΠ

Η θετική συμβολή του ΠΔΕ στην οικονομία της χώρας επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι, συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης, οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της γενικής κυβέρνησης στην Ελλάδα, χωρίς τις κεφαλαιακές μεταβιβάσεις, κυμαίνονται μεταξύ 2,8 και 3,6% του ΑΕΠ κατά την περίοδο 2001-2010, ποσοστό το οποίο υπερτερεί των αντίστοιχων μεγεθών των κρατών μελών της Ευρωζώνης που κυμαίνονται μεταξύ 2,4 και 2,8%. Τα συγκριτικά αυτά στοιχεία εμφανίζονται στον πίνακα 3.22.

Πίνακας 3.22 Ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου
της γενικής κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)

Έτη	Ελλάδα	Χώρες Ευρωζώνης
2001	3,6	2,5
2002	3,4	2,4
2003	3,5	2,5
2004	3,5	2,4
2005	2,8	2,5
2006	3,4	2,5
2007	3,4	2,6
2008	3,3	2,6
2009	3,4	2,8
2010	2,8	2,6

Πηγή: EU Statistical Annex of European Economy (Autumn 2010)

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς – ΕΣΠΑ 2007-2013 ως βασικό εργαλείο ανάπτυξης

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, αποτελεί το πιο σημαντικό εργαλείο για την αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της χώρας.

Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ τα πρώτα τρία χρόνια από την έναρξή τους παρουσίασαν σημαντικές καθυστερήσεις στην εξειδίκευση του σχεδιασμού, στην ωρίμανση των έργων και στην υλοποίησή τους, που είχαν ως αποτέλεσμα την ιδιαίτερα χαμηλή απορροφητικότητα, η οποία τον Οκτώβριο του 2009 ανήλθε στο 3,15%. Σήμερα έχει επιτευχθεί σημαντική αύξηση απορροφητικότητας των πόρων για έργα ΕΣΠΑ (27,03%), σύμφωνα με τα καταχωρημένα στοιχεία (ΟΠΣ 1/11/2011), ενώ αναμένεται περαιτέρω επιτάχυνση για ορισμένα από τα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ (Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη, Ψηφιακή Σύγκλιση, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, Διοικητική Μεταρρύθμιση).

Ειδικότερα, στα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα έχουν ενταχθεί έργα συνολικού προϋπολογισμού 9.915 εκατ. ευρώ και οι καταχωρημένες μέχρι σήμερα δαπάνες στο ΟΠΣ-ΕΣΠΑ ανέρχονται σε 3.187 εκατ. ευρώ (ποσοστό απορρόφησης 33,11%). Αντίστοιχα για τα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα έχουν ενταχθεί έργα συνολικού προϋπολογισμού 12.462 εκατ. ευρώ και οι καταχωρημένες δαπάνες στο ΟΠΣ-ΕΣΠΑ ανέρχονται σε 3.457 εκατ. ευρώ (ποσοστό απορρόφησης 23,12%).

Στην κρίσιμη περίοδο που διανύει η χώρα μας, τα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ επιφορτίζονται και με έναν επιπλέον ρόλο, αυτόν της συμβολής στην επίτευξη των στόχων του Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης της χώρας και της άρσης κατά το δυνατό των δυσμενών επιπτώσεων από τη σοβαρή οικονομική κρίση η οποία πλήττει τις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις με άμεσα επακόλουθα στην απασχόληση και την ευημερία.

Για την επίσπευση της υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ που αποτελεί αδήριτη υποχρέωση της χώρας στο πλαίσιο της εφαρμογής του επικαιροποιημένου Μνημονίου στήριξης της ελληνικής οικονομίας και του Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης, το ΥΠΑΑΝ προχώρησε στην αντιμετώπιση εντοπισμένων αδυναμιών του συστήματος μέσα από τη λήψη πακέτου διορθωτικών και διαχειριστικών μέτρων.

Για την επίσπευση της υλοποίησης του ΕΣΠΑ και την επίτευξη του στόχου απορροφητικότητας, το ΥΠΑΑΝ προχώρησε στην λήψη των παρακάτω μέτρων:

- Συστήθηκε ως ενιαίος διοικητικός τομέας στο Υπουργείο Ανάπτυξης Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, η Ειδική Γραμματεία ΕΣΠΑ με σκοπό τον αποτελεσματικότερο συντονισμό και την επιτάχυνση των ενεργειών του εν λόγω υπουργείου και των άλλων εμπλεκομένων φορέων σε τομεακό και περιφερειακό επίπεδο, για την υλοποίηση του ΕΣΠΑ 2007-2013 και των λοιπών αναπτυξιακών προγραμμάτων.
- Σχεδιάστηκε και εφαρμόζεται σχέδιο δράσης της Ειδικής Γραμματείας ΕΣΠΑ με έμφαση στην επανεξέταση των ανενεργών έργων και στη χρηματοδότηση ώριμων αναπτυξιακών, στην κατάργηση των πολλαπλών επιπέδων διαχείρισης, στην παροχή ευελιξίας στη διαχείριση των πόρων από τις αποκεντρωμένες αρχές, στην οργανωμένη και συστηματική υποστήριξη φορέων διαχείρισης και δικαιούχων έργων.
- Παράλληλα, σε συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση ζητημάτων που ανακύπτουν στο ΕΣΠΑ λόγω της εφαρμογής του Καλλικράτη. Στο πλαίσιο αυτό εκδόθηκαν οδηγίες, οργανώθηκαν συναντήσεις και δημιουργήθηκε δίκτυο υποστήριξης των φορέων για την αποφυγή καθυστερήσεων και εμπλοκών στην εκτέλεση των συγχρηματοδοτούμενων έργων.
- Στο πλαίσιο της αποτελεσματικότητας, προσδιορίζονται ονοματισμένες δράσεις με σαφές χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, περιορίζονταις εμπλοκές και απελέσφορες διαδικασίες στην εφαρμογή τους, διασφαλίζονταις αποτελεσματική εποπτεία στην εφαρμογή. Οι πόροι του ΠΔΕ διατίθενται κατά προτεραιότητα στα συγχρηματοδοτούμενα έργα.
- Έχει τεθεί σε πλήρη λειτουργία η διαδικασία πληρωμών των συγχρηματοδοτούμενων έργων μέσω κεντρικού λογαριασμού που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδας, εξασφαλίζονταις καλύτερο έ-

λεγχο αλλά και ορθολογικότερη διαχείριση των διαθέσιμων δημόσιων πόρων για την υλοποίηση του ΕΣΠΑ.

Στόχος της λειτουργίας του κεντρικού λογαριασμού ΕΣΠΑ είναι η στοχευμένη και ταχεία χρηματοδότηση των συγχρηματοδοτούμενων έργων του ΕΣΠΑ ώστε να εξασφαλίζεται απρόσκοπτα και χωρίς καθυστερήσεις η είσπραξη της αντίστοιχης κοινοτικής συνδρομής.

Με τη λειτουργία του κεντρικού λογαριασμού ΕΣΠΑ επίσης αποφεύγεται η πρόωρη χρηματοδότηση των έργων σε σχέση με τον πραγματικό χρόνο διενέργειας των πληρωμών και αποφεύγονται οι δυσμενείς συνέπειες για το δημόσιο (αδικαιολόγητη δέσμευση πόρων, επιβάρυνση του δημοσίου με τόκους κ.λπ.).

Το έτος 2012, βασικός στόχος είναι η επίτευξη της απορροφητικότητας των πόρων του ΕΣΠΑ στο πλαίσιο των υποχρεώσεων που απορρέουν από την εφαρμογή του Μνημονίου στήριξης της ελληνικής οικονομίας.

Για το λόγο αυτό, βρίσκεται σε εξέλιξη ο ανασχεδιασμός βασικών μηχανισμών υλοποίησης των αναπτυξιακών προγραμμάτων με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς τους ως προς την επίτευξη των επιδιωκόμενων ποιοτικών και ποσοτικών στόχων τους. Στο πλαίσιο αυτό εντός του 2012:

- Οι φορείς διαχείρισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ θα τυποποιήσουν ακόμα περισσότερο τον τρόπο λειτουργίας τους, και θα πιστοποιηθούν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 παρ. 11 του ν. 3840/2010. Με τη ρύθμιση αυτή αναμένεται σταθεροποίηση ή και βελτιστοποίηση της ποιότητας του διαχειριστικού έργου.
- Έχει τεθεί σε εφαρμογή σύστημα παρακολούθησης των προθεσμιών ολοκλήρωσης των ενεργειών διαχείρισης και υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων έργων, οι οποίες έχουν ήδη θεσμοθετηθεί. Το σύστημα παρακολούθησης επιτρέπει αφενός την εγρήγορση των αρμόδιων φορέων αλλά και την ανατροφοδότηση του συστήματος με πραγματικά στοιχεία υλοποίησης τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη λήψη των κατάλληλων διορθωτικών μέτρων.
- Σε ό,τι αφορά τα μεγάλα έργα, ο στόχος α' εξαμήνου 2011 (υποβολή 5 μεγάλων έργων στην ΕΕ μέσω SFC) όχι μόνο έχει ήδη (από 21/3/2011) επιτευχθεί αλλά έχει και υπερκερασθεί αφού από τον Απρίλιο 2011 έχουν υποβληθεί 6 μεγάλα έργα. Επίσης, ο ετήσιος στόχος 2011 (10 μεγάλα έργα αποδεκτά) έχει ήδη, σήμερα, επιτευχθεί, δεδομένου ότι (εντός του 2011 μέχρι σήμερα) έχουν υποβληθεί 12 μεγάλα έργα, όλα αποδεκτά (έστω και με απαντώμενες παρατηρήσεις). Οι υποβολές θα συνεχίζονται μέχρι τέλους του έτους. Θα συνεχισθεί όμως και ο συντονισμός και η συστηματική παρακολούθηση από το ΥΠΑΑΝ/ΕΑΣ/ΕΥΣ–Μονάδα Α', με τη συνεργασία των εμπλεκόμενων Διαχειριστικών Αρχών.

Έχει συσταθεί στο ΥΠΑΑΝ Ομάδα Εργασίας, η οποία σε συνεργασία με τις αρμόδιες Διαχειριστικές Αρχές, τη ΜΟΔ ΑΕ και την Task Force της Αντιπροεδρίας, προέβη σε αρχική αποτύπωση της πορείας υλοποίησης των 64 μεγάλων έργων, η οποία επικαιροποιήθηκε στο τέλος Σεπτεμβρίου του 2011 και οι σχετικοί φάκελοι έχουν διαβιβαστεί στην ΕΕ. Η παρακολούθηση των μεγάλων έργων θα είναι συνεχής προκειμένου να υπάρξει έγκαιρη αντιμετώπιση των προβλημάτων, επαρκής συντονισμός μεταξύ των εμπλεκομένων υπηρεσιών ώστε να επιταχυνθεί η υλοποίηση και ολοκλήρωση των έργων. Στο πλαίσιο αυτό και όπου απαιτείται θα παρασχεθεί η απαραίτητη τεχνική στήριξη.

- Παράλληλα έχουν ήδη ολοκληρωθεί και σχεδιάζονται περαιτέρω θεσμικές παρεμβάσεις για την άρση καθυστερήσεων στην εκτέλεση των συγχρηματοδοτούμενων έργων. Έχουν ήδη θεσμοθετηθεί μέτρα για την επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδοτήσεων από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, ψηφίστηκε νέος νόμος για τις περιβαλλοντικές αδειοδοτήσεις με τον οποίο επιχειρείται η απλοποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών και ο εξορθολογισμός του ισχύοντος πλαισίου περιβαλλοντικής αδειοδότησης και του συστήματος περιβαλλοντικών ελέγχων, «χωρίς εκπτώσεις στο ουσιαστικό κομμάτι της περιβαλλοντικής προστασίας», ενώ αναμένεται εντός του έτους και η ψήφιση νόμου για την επιτάχυνση των διαδικασιών απαλλοτριώσεων.
- Τέλος, υποβλήθηκαν στις υπηρεσίες της Επιτροπής προτάσεις απλοποιημένης διαχείρισης δαπανών που αφορούν σε έργα επιχορηγήσεων τα οποία χρηματοδοτούνται μέσω των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΚΤ. Η έγκριση αυτών των προτάσεων, η μία εκ των οποίων έχει ήδη αποσταλεί στις ελληνικές αρχές, συνιστά σημαντική απλοποίηση στο μηχανισμό διαχείρισης ενός με-

γάλου αριθμού ύψης του ΕΚΤ, μείωση του απαιτούμενου διαχειριστικού κόστους για τη διασφάλιση της νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών τους και απομείωση του κινδύνου επιβολής μελλοντικών δημοσιονομικών διορθώσεων από μέρους της Επιτροπής.

Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΑ θα επιδείξει το 2012 μία απρόσκοπη, επιταχυνόμενη πορεία με απαρέγκλιτο στόχο την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής του.

Αναθεώρηση ΕΣΠΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 33 του Κανονισμού 1083/2006 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον Κανονισμό 539/2010 τα επιχειρησιακά προγράμματα της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 δύναται να αναμορφωθούν όταν ισχύουν οι παρακάτω περιπτώσεις:

- έχουν επέλθει σημαντικές κοινωνικό-οικονομικές αλλαγές,
- παρουσιάζονται δυσκολίες στην υλοποίηση,
- καταγράφεται σημαντική απόκλιση από τους τεθέντες στόχους και τέλος
- υπάρχει διαφοροποίηση στις κοινοτικές και εθνικές προτεραιότητες

Η αναγκαιότητα της επικείμενης αναθεώρησης προκύπτει από την διαφοροποίηση που έχει προκύψει σε σχέση με το οικονομικό περιβάλλον στο οποίο η χώρα είναι υποχρεωμένη να λειτουργήσει και τις ανάγκες που προκύπτουν από το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής. Ταυτόχρονα τα δεδομένα από την υλοποίηση των ΕΠ του ΕΣΠΑ δείχνουν ότι υπάρχει καθυστέρηση και αντιμετωπίζονται δυσκολίες στην υλοποίηση, ενώ σε ορισμένα ΕΠ, για λόγους στήριξης της εθνικής προσπάθειας αναζωογόνησης της ελληνικής οικονομίας, διαπιστώνεται υπερδέσμευση κάποιων αξόνων προτεραιότητας και κυρίως εκείνων που στοχεύουν στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας-ανταγωνιστικότητας.

Στην κρίσιμη περίοδο που διανύουμε, τα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ επιφορτίζονται και με έναν επιπλέον ρόλο, αυτόν της συμβολής στην επίτευξη των στόχων του Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης και της άρσης κατά το δυνατό των δυσμενών επιπτώσεων από τη σοβαρή οικονομική κρίση η οποία πλήγτει μεταξύ των άλλων και τη διαθεσιμότητα εθνικών πόρων για τις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις, με άμεσα επακόλουθα στην απασχόληση και την ευημερία.

Στη βάση αυτή, η επίσπευση της υλοποίησης των προγραμμάτων με την ταυτόχρονη προσαρμογή τους στα νέα δεδομένα για τη σταδιακή αποκατάσταση της αναπτυξιακής δυναμικής της ελληνικής οικονομίας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της αλλά και της ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων, αποτελεί πρωταρχικό στόχο και οδηγό για τη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων αναθεώρησης και επιτάχυνσης της εφαρμογής των προγραμμάτων.

Η αναθεώρηση πραγματοποιείται σε δύο στάδια. Το πρώτο στάδιο της αναθεώρησης ολοκληρώθηκε και αφορούσε στην τροποποίηση των χρηματοδοτικών πινάκων των εγκεκριμένων ΕΠ και την αύξηση του ποσοστού της Κοινοτικής Συνδρομής στο 85% (πλην των ΠΕΠ του στόχου 2). Με την αναθεώρηση αυτή επιδιώχθηκε αφενός μεν να αυξηθεί η απορρόφηση και κατ' επέκταση η εισροή κοινοτικών πόρων και αφετέρου να εξοικονομηθούν πολύτιμοι και εν ανεπαρκεία λόγω της κρίσης, εθνικοί πόροι. Οι εθνικοί πόροι που εξοικονομούνται από την υποχρέωση κάλυψης της εθνικής συμμετοχής στο ΕΣΠΑ θα κατευθυνθούν κατά προτεραιότητα στην κάλυψη συναφών δαπανών ανάπτυξης. Η τροποποίηση των χρηματοδοτικών πινάκων κατά το πρώτο αυτό στάδιο αναθεώρησης δεν επέφερε αλλαγές στη δομή και το περιεχόμενο των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Δεδομένου όμως ότι θα πρέπει παράλληλα να αντιμετωπιστούν τόσο τα προβλήματα υλοποίησης που έχουν καταγραφεί όσο και οι αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας θα πρέπει να γίνει η αναμόρφωση του περιεχομένου των επιχειρησιακών προγραμμάτων με βάση τις παρακάτω κατευθύνσεις:

1. Ενίσχυση νέων αναπτυξιακών δράσεων με αιχμή τις δράσεις επιχειρηματικότητας με έμφαση:

- στη στήριξη των ΜΜΕ που τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή αντιμετωπίζουν αυξημένη δυσκολία πρόσβασης στη χρηματοδότηση,
 - στη στήριξη της παραγωγικής επιχειρηματικότητας μέσω του νέου αναπτυξιακού νόμου,
 - στη δημιουργία νέων χρηματοδοτικών εργαλείων και
 - στη στήριξη του εξαγωγικού χαρακτήρα των ελληνικών επιχειρήσεων.
2. Αντιμετώπιση των επιπτώσεων από τη διογκούμενη ανεργία, ιδιαίτερα των νέων, των νέων επιστημόνων και των γυναικών καθώς επίσης και την αντιμετώπιση της ανεργίας με τοπικά χαρακτηριστικά μέσα από την υλοποίηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε συνδυασμό πάντοτε με τους βασικούς αναπτυξιακούς στόχους, την αυξηση της παραγωγικότητας και προώθηση της καινοτομίας καθώς και τη στήριξη της απασχόλησης μέσα από τόνωση της επιχειρηματικότητας.
 3. Κάλυψη των υπερδεσμεύσεων που έχουν προκύψει στα προγράμματα προκειμένου να είναι εφικτή η καταχώρηση στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα των δεσμεύσεων και των αναλογούσών δαπανών στα αιτήματα πληρωμών και συνεπώς να μην επιβαρυνθούν αποκλειστικά εθνικοί πόροι έως το τέλος της Προγραμματικής Περιόδου.
 4. Αντιμετώπιση καθυστερήσεων σε τομείς / δράσεις / έργα και προώθηση νέων αναπτυξιακών δράσεων και έργων λαμβάνοντας υπόψη τις ανειλημμένες υποχρεώσεις της χώρας.

Η δεύτερη φάση της αναθεώρησης αναμένεται να πραγματοποιηθεί μέχρι το τέλος του έτους.

Βασικές Προτεραιότητες ΕΣΠΑ

Η υλοποίηση του ΕΣΠΑ εντάσσεται στη συνολική προσπάθεια που καταβάλλει η χώρα, μέσω και της διαμόρφωσης ενός υγιούς οικονομικού περιβάλλοντος, για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της Ελληνικής Οικονομίας, την ανάπτυξη της περιφέρειας, την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και χωρικής συνοχής στην κατεύθυνση της ενσωμάτωσης των αρχών και των στόχων της «πράσινης ανάπτυξης».

Στις βασικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ είναι:

1. Η προώθηση δράσεων ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας με στόχο τη δημιουργία νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, καθώς και τη δημιουργία πολλών και ποιοτικών θέσεων εργασίας. Επιπλέον, θα επιδιωχθεί η ανάπτυξη και προσέλκυση δραστηριοτήτων υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και δραστηριοτήτων σε τομείς υψηλής τεχνολογίας με αυξημένες απαιτήσεις σε επιστημονικό δυναμικό. Στο πλαίσιο υλοποίησης των παραπάνω στόχων προωθούνται προγράμματα ενίσχυσης επιχειρήσεων μέσω του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών του Προγραμμάτων με στόχο την ενίσχυση του συνόλου της παραγωγικής βάσης της χώρας, την προώθηση της επιχειρηματικότητας των νέων για υλοποίηση καινοτομικών δράσεων, την ενίσχυση των νέων επιστημόνων, την ενίσχυση του τομέα του τουρισμού και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και την προώθηση των συνεργασιών. Αναμενόμενο αποτέλεσμα από την υλοποίηση των δράσεων είναι η ενίσχυση καινοτομικών ενεργειών, ενεργειών με σαφή προσανατολισμό στην προστασία περιβάλλοντος και τις νέες τεχνολογίες και η δημιουργία και διατήρηση της απασχόλησης μέσα από ένα μοντέλο αειφόρου ανάπτυξης.

Επιπλέον, προωθείται η επιχειρηματική διάσταση στην προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος (πράσινη επιχειρηματικότητα).

Με γνώμονα την πράσινη διάσταση, υλοποιούνται:

- Στοχευμένες ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης με έμφαση στην υλοποίηση έργων με χαρακτηριστικά παρέμβασης ολοκληρωμένου χαρακτήρα όπως αστικές υποδομές συμπεριλαμβανομένων των έργων ύδρευσης και αποχέτευσης και ενεργειακής διαχείρισης, κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, δίκτυα πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων, περιβαλλοντικές αναπλάσεις, αυξηση πρα-

σίνου και κοινοχρήστων χώρων, έργα διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων, έργα επαναξιοπίδησης εγκαταλειμμένων βιομηχανικών εκτάσεων κ.λπ.

- Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας και ενεργειακής αποδοτικότητας σε όλους τους τομείς. Εξοικονόμηση σε δημόσια και ιδιωτικά κτίρια με τη χρήση νέων τεχνολογιών όπως φωτοβολταϊκά. Προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (αιολική ενέργεια, φωτοβολταϊκά, γεωθερμία, βιοκαύσιμα από γεωργικά απόβλητα κ.λπ.).
- Στοχευμένες Ενισχύσεις στις ΜΜΕ για την προώθηση σχεδίων βιώσιμης παραγωγής (εισαγωγή αποτελεσματικών συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, υιοθέτηση και χρήση τεχνολογιών για την καταπολέμηση της ρύπανσης, ενσωμάτωση μη ρυπογόνων τεχνολογιών στις επιχειρήσεις).
- Ενισχύσεις των μαζικών μέσων μεταφορών για καθαρές και φιλικές στο περιβάλλον μεταφορές με περιορισμό των εκπομπών των ρύπων.
- Βιώσιμη διαχείριση των αστικών υγρών και στερεών αποβλήτων με στόχο την πλήρη συμμόρφωση με την κοινοτική και εθνική νομοθεσία.
- Έργα προστασίας υδατικών πόρων, έργα εξοικονόμησης νερού μέσω της ανακύκλωσης του χρησιμοποιημένου νερού, παραγωγή νερού μέσω της αφαλάτωσης θαλάσσιου ή υφάλμυρου νερού με ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές.

Παράλληλα θα επιδιωχθεί η προώθηση δράσεων επιχειρηματικότητας μέσω των Νέων Χρηματοδοτικών Εργαλείων (Ταμείων) και των Πρωτοβουλιών, συγκεκριμένα:

- Πρωτοβουλία JEREMIE: Πλήρης Ενεργοποίηση της πρωτοβουλίας JEREMIE για την εφαρμογή χρηματοδοτικών εργαλείων χορήγησης δανείων και μικροπιστώσεων σε ΜΜΕ, με αρχικό προϋπολογισμό 100 εκατ. ευρώ ο οποίος μετά την υπογραφή επέκτασης της υφιστάμενης συμφωνίας χρηματοδότησης στις 5/10/2010, για επιπλέον πόρους ύψους 150 εκατ. ευρώ που θα διατεθούν από το Ε.Π. «Ψηφιακή σύγκλιση» ανήλθε στο ποσό των 250 εκατ. ευρώ. Στο ταμείο χαρτοφυλακίου JEREMIE, και στο διάστημα από τον 11ο του 2009 μέχρι σήμερα, έχει ολοκληρωθεί ο σχεδιασμός 5 προϊόντων συνολικού ύψους 210,3 εκατ. ευρώ.
Για τα 3 από τα παραπάνω προϊόντα έχει ολοκληρωθεί η διαγωνιστική διαδικασία και έχουν υπογραφεί συμβάσεις με τους ενδιάμεσους φορείς χρηματοδότησης. Για τα υπόλοιπα δύο αναμένεται να ολοκληρωθεί η διαδικασία εντός έτους.
Από τα προϊόντα για τα οποία έχουν υπογραφεί συμβάσεις, το πρώτο προϊόν ύψους 60 εκατ. ευρώ έχει αρχίσει ήδη να διατίθεται στην αγορά εδώ και περίπου 9 μήνες και έχουν μέχρι τώρα εγκριθεί δάνεια ύψους 13,1 εκατ. ευρώ. Μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους αναμένεται να είναι διαθέσιμα στην αγορά και τα άλλα 2 προϊόντα.
- Πρωτοβουλία JESSICA: Η χρηματοδοτική συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων που προβλέπει τη μεταφορά ποσού ύψους 258 εκατ. ευρώ στο ταμείο χαρτοφυλακίου της Πρωτοβουλίας Jessica, για έργα αστικής ανάπλασης και για έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων.
- Ιδρύθηκε χρηματοδοτικός οργανισμός για ΜΜΕ, με την ονομασία Ελληνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ETEAN) που αποτελεί μετεξέλιξη του TEMPIME.
- Ταμείο Επιχειρηματικότητας συστήθηκε με τη σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση, με μετοχικό κεφάλαιο για την ενεργοποίηση νέων ανακυκλώσιμων μορφών χρηματοδότησης και επενδυτικής πρακτικής ύψους 460 εκατ. ευρώ όπως venture capital, start up and seed capital, business angels κ.λπ. Το ταμείο λειτουργεί στο πλαίσιο του ETEAN και ήδη έχουν υπογραφεί συμβάσεις με ενδιάμεσους χρηματοδοτικούς οργανισμούς για την πλειονότητα των δράσεων που έχουν σχεδιαστεί.

- Προβλέπεται να δημιουργηθεί Ταμείο Εξωστρέφειας το οποίο φιλοδοξεί να στηρίξει τις επιχειρήσεις που έχουν εξαγωγικό προσανατολισμό και να τις βοηθήσει στην προσπάθειά τους να διεισδύσουν στις αγορές του εξωτερικού.
- Αντίστοιχα συστάθηκε τον Οκτώβριο του 2010 το Ταμείο χαρτοφυλακίου ΕΝΑΛΙΟ, για το οποίο διατέθηκαν 35 εκατ. ευρώ από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αλιεία». Μέχρι σήμερα έχει ολοκληρωθεί ο σχεδιασμός της επενδυτικής στρατηγικής και των αντίστοιχων προϊόντων και είναι σε εξέλιξη η διαδικασία για την εύρεση ενδιάμεσων χρηματοδοτικών οργανισμών.
- Τέλος προβλέπεται η δημιουργία δύο νέων χρηματοδοτικών μέσων με στόχο την ενίσχυση της ρευστότητας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στοχευμένα για δράσεις επιχειρηματικότητας και μεγάλων δημοσίων έργων.

2. Η ανασύνταξη της δημόσιας διοίκησης που αποτελεί την υπ' αριθμό ένα πρόκληση για το μέλλον και την προοπτική της χώρας μας. Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, υιοθετούνται μέτρα για τον εξορθολογισμό της χρήσης των πόρων, την οργάνωση της δημόσιας διοίκησης, της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και των κοινωνικών προγραμμάτων.

3. Οι επενδύσεις σε βιώσιμες υποδομές που ενισχύουν την παραγωγικότητα, την εξωστρέφεια και ελκυστικότητα της χώρας και βελτιώνουν την ποιότητα ζωής. Σημαντική θέση κατέχουν η ολοκλήρωση έργων, οι λειτουργικές διασυνδέσεις των μεταφορών (δίκτυα), η βέλτιστη αξιοποίηση των ήδη υλοποιημένων έργων. Η προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων, σε συνδυασμό με τους διαθέσιμους εθνικούς και κοινοτικούς πόρους, θα χρησιμοποιηθεί στην ανάπτυξη και λειτουργία των δικτύων και των υπηρεσιών μεταφορών.

4. Οι επενδύσεις στον τομέα της ενέργειας με έμφαση στην ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον μορφών ενέργειας και στη βελτίωση του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας.

5. Οι επενδύσεις στην παιδεία, τη γνώση, την καινοτομία και τις νέες τεχνολογίες αποτελεί κεντρικό στόχο της πολιτικής του ΕΣΠΑ. Μέσα από την αναβάθμιση και μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος εξασφαλίζεται η ανάπτυξη και η κοινωνική συνοχή.

6. Δράσεις για την Ενίσχυση της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού για την Αύξηση της Ανταγωνιστικότητας των Επιχειρήσεων. Το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί το κλειδί της αναπτυξιακής στρατηγικής της χώρας και η αναβάθμισή του ουσιαστική απάντηση στο αίτημα της ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής. Προτεραιότητα δίνεται σε δράσεις με κυρίαρχο στρατηγικό στόχο την αναβάθμιση και προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού και των επιχειρήσεων, την προώθηση της απασχόλησης και την άμβλυνση των προβλημάτων της αγοράς εργασίας. Βασικής προτεραιότητας χαρακτηρίζονται τα μέτρα ενεργητικών πολιτικών που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με κλάδους οι οποίοι πλήττονται περισσότερο στην παρούσα διεθνή συγκυρία. Οι κλάδοι αυτοί είναι κυρίως ο κατασκευαστικός-τεχνικός τομέας, ο τουρισμός, ο πολιτισμός. Τέλος θα δοθεί προτεραιότητα στην κατάρτιση ανέργων σε νέους τομείς απασχόλησης, στα «πράσινα επαγγέλματα», σε θέσεις συναφείς με θέματα αειφόρου περιβαλλοντικής διαχείρισης καθώς και σε θέματα νέων τεχνολογιών.

7. Στον τομέα του πολιτισμού αναπτύσσονται πολιτιστικές υποδομές και υπηρεσίες στο νησιωτικό χώρο, στους ορεινούς όγκους και εξασφαλίζεται η πρόσβαση στους πολιτιστικούς χώρους μέσω σημαντικών οδικών αξόνων. Η «τόνωση της ζήτησης στον τομέα του Πολιτισμού» εστιάζει στην ανάπτυξη ποιοτικών υπηρεσιών και πολιτιστικών θεσμών ευρωπαϊκής ή και παγκόσμιας εμβέλειας.

8. Στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας, ο τουρισμός κατέχει μια άκρως σημαντική θέση. Το «τουριστικό προϊόν» εμπλουτίζεται και εστιάζει στην αξιοποίηση φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου με τη δυναμική ανάπτυξη των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού μέσω ολοκληρωμένων και καινοτόμων παρεμβάσεων εκσυγχρονισμού του τουριστικού τομέα, καθώς και συμπλήρωσης και αναβάθμισης των υποδομών για την ανάπτυξη παραδοσιακών, ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Προγράμματα ΠΔΕ 2012 χρηματοδοτούμενα αμιγώς από εθνικούς πόρους

Στο ΠΔΕ που χρηματοδοτείται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους και θα φθάσει στα 1.700 εκατ. ευρώ το 2012, η επιλογή των έργων θα γίνει με κριτήριο τη συμπληρωματικότητα, τις συνέργιες και τη σκοπιμότητα τους σε σχέση με την εκτέλεση έργων συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ. Περιλαμβάνονται σημαντικές κατηγορίες έργων, όπως: επενδυτικές δραστηριότητες των ΟΤΑ α' βαθμού σε όλη τη χώρα, ενισχύσεις των ιδιωτικών επενδύσεων στο πλαίσιο υλοποίησης των αναπτυξιακών νόμων, δαπάνες για την αποκατάσταση ζημιών σε έργα υποδομής και ενισχύσεις σε πληγέντες από σεισμούς, πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές.

Το ΠΔΕ, πέραν της χρηματοδότησης των παραπάνω τομέων, συμβάλλει αποφασιστικά στο πλαίσιο της ασκούμενης κοινωνικής πολιτικής και στην υποβοήθηση κοινωνικών ομάδων με ιδιαίτερα προβλήματα διαθέτοντας σημαντικά κονδύλια αποκλειστικά από εθνικούς πόρους για τη κοινωνική πρόνοια, τη λαϊκή κατοικία, την καταπολέμηση της ανεργίας, τη δωρεάν κρατική αρωγή στους σεισμόπληκτους και τη δωρεάν κρατική αρωγή για την αποκατάσταση παλιννοστούντων από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

Δράσεις κατά Υπουργείο

Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Η συμβολή του ΠΔΕ στην οικονομική ανάπτυξη αποτυπώνεται στα Προγράμματα του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων που υλοποιεί μεγάλα έργα υποδομών όπως: τη κατασκευή των εθνικών οδικών αξόνων, τη κατασκευή της επέκτασης του Μετρό Αθηνών, τον εκσυγχρονισμό του ΟΣΕ, τη κατασκευή του Μετρό Θεσσαλονίκης, τη κατασκευή της επέκτασης του Προαστιακού Σιδηροδρόμου Αθηνών, τα λιμενικά – ναυτιλιακά έργα, τα έργα για τα αεροδρόμια, καθώς και τα έργα του συνολικού εθνικού και επαρχιακού οδικού δικτύου της χώρας. Επίσης υλοποιεί έργα για τη βελτίωση των υποδομών ύδρευσης και αποχέτευσης. Για το σκοπό αυτό δεσμεύονται πιστώσεις 2.142 εκατ. ευρώ, το οποίο αποτελεί το 27,82% του συνόλου των πιστώσεων του ΠΔΕ 2012.

Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας

Οι δράσεις βιομηχανίας-βιοτεχνίας, στο πλαίσιο της ενίσχυσης των ιδιωτικών επενδύσεων, χρηματοδοτούνται επίσης από το ΠΔΕ. Σημαντικό εργαλείο αποτελεί ο αναπτυξιακός νόμος που ενισχύει την ανάπτυξη τόσο των νέων όσο και υφιστάμενων βιομηχανικών, βιοτεχνικών και ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, τον εκσυγχρονισμό τους, την προώθηση των νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας, την απασχόληση και την ανάπτυξη της περιφέρειας.

Επίσης, στον τομέα αυτό περιλαμβάνονται και οι δαπάνες για την ανάπτυξη δομών υποστήριξης της επιχειρηματικότητας της χώρας όπως και οι επιχορηγήσεις στον ΕΟΜΜΕΧ για αποζημιώσεις επιχειρήσεων που επλήγησαν από θεομηνίες. Επιπλέον, το Υπουργείο υλοποιεί δράσεις του οικονομικού σχεδιασμού, δράσεις του προγράμματος για την ψηφιακή σύγκλιση και έργα νομαρχιακού και περιφερειακού επιπέδου (ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα). Για το σκοπό αυτό δεσμεύονται πιστώσεις 1.632 εκατ. ευρώ, το οποίο αποτελεί το 21,19% του συνόλου των πιστώσεων του ΠΔΕ 2012.

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Τα έργα του γεωργικού τομέα συνιστούν μια άλλη πολύ σημαντική κατηγορία έργων που χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ 2012. Περιλαμβάνονται έργα υποδομών για τη βελτίωση συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, οικονομικές ενισχύσεις γεωργικών προγραμμάτων, κατασκευαστικές βελτιώσεις και εξοπλισμός κτηνιατρικών εργαστηρίων σε ακριτικές περιοχές, εγγειοβελτιωτικά έργα κ.λπ. Για τα έργα αυτά, δεσμεύονται πιστώσεις 388 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

Στις δαπάνες για ενέργεια περιλαμβάνονται και οι επιχορηγήσεις σε ενδιάμεσους φορείς (όπως Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας – ΚΑΠΕ) για την πραγματοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Σημαντική είναι και η συμμετοχή του ΠΔΕ για έργα που συμβάλλουν στην προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη καθώς και την προστασία των δασών. Για το σκοπό αυτό προβλέπεται να διατεθούν 396 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Εσωτερικών και Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Σημαντικά είναι επίσης τα κονδύλια που θα διατεθούν για τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης. Στο πλαίσιο αυτό χρηματοδοτούνται δράσεις για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και ποιότητας των δημοσίων υπηρεσιών, για την άρση διοικητικών εμποδίων, για την αποφυγή δημιουργίας συνθηκών αποκλεισμού από την κοινωνία της γνώσης, για τη διοικητική διαφάνεια και την καταπολέμηση της διαφθοράς, για την ανάπτυξη της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, για τη δια βίου μάθηση και εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων, για την ενίσχυση της διαπεριφερειακής συνεργασίας και για την μετατροπή των ΚΕΠ σε κέντρα ολοκληρωμένων συναλλαγών. Τα ποσά που δεσμεύονται ανέρχονται στα 567 εκατ. ευρώ και αφορούν σε έργα των τομέων της Δημόσιας Διοίκησης, των ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού και της ψηφιακής σύγκλισης.

Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης & Θρησκευμάτων, Υπουργείο Πολιτισμού & Τουρισμού, Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης

Οι επενδυτικές δαπάνες για την παιδεία, τον πολιτισμό, την υγεία-πρόνοια αποτελούν σημαντικό μέρος του ΠΔΕ μέσα από τη στήριξη δράσεων που συμβάλλουν στην πνευματική, πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη. Η εκπαίδευση, η επιστημονική έρευνα, η τεχνολογία και η καινοτομία ως βασικά στοιχεία της οικονομίας της γνώσης, συμβάλλουν σημαντικά στην αύξηση της παραγωγικότητας και στη ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.

Ειδικότερα στο τομέα της Παιδείας καταβάλλεται τεράστια προσπάθεια για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών και τη διάχυση της γνώσης στους νέους μέσω στοχευμένων δράσεων

Στις δαπάνες για την υγεία-πρόνοια περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, δαπάνες για εξοπλισμό των νοσοκομείων, για λειτουργία παιδικών σταθμών και γηροκομείων, για δημιουργία δομών αποασυλοποίησης ψυχικά ασθενών όπως και δομών παροχής φροντίδας ψυχικής υγείας, καθώς και δαπάνες για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών.

Το ΠΔΕ χρηματοδοτεί επίσης δράσεις για την έρευνα και την τεχνολογία, για προγράμματα ανάπτυξης βιομηχανικών ερευνών καθώς και για προγράμματα ενίσχυσης ερευνητικού δυναμικού.

Σημαντική είναι και η συμμετοχή του ΠΔΕ για έργα πολιτισμού, όπως η κατασκευή – επισκευή μουσείων, η συντήρηση μνημείων και αρχαιολογικών χώρων όπως και η συνολική ανάδειξή τους.

Παράλληλα το ΠΔΕ χρηματοδοτεί δράσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού, τον αθλητισμό, την απασχόληση και την προστασία των ανέργων και άλλες δράσεις που συμβάλλουν στην ανάπτυξη και ευημερία των πολιτών.

Η ταχύτητα των τεχνολογικών και οργανωτικών αλλαγών στην παραγωγική διαδικασία δημιουργεί συνεχώς την ανάγκη απόκτησης νέων γνώσεων και ανάπτυξης ποικίλων δεξιοτήτων στο κοινωνικό σύνολο. Ο ρόλος της κατάρτισης και της εκπαίδευσης καθίσταται πρωταρχικός, τόσο για τους άνεργους όσο και για τους εργαζόμενους και με ιδιαίτερη βαρύτητα στους νέους και τις γυναίκες, στο τομέα της ενίσχυσης των προοπτικών απασχόλησης αλλά και της επαγγελματικής ανέλιξης αντίστοιχα.

Συνολικά οι προβλεπόμενες πιστώσεις για τις ανωτέρω δράσεις ανέρχονται σε 1.297 εκατ. ευρώ το οποίο αντιστοιχεί στο 16,84% του συνόλου των δημοσίων επενδύσεων.

Τέλος το ΠΔΕ χρηματοδοτεί δράσεις αρμοδιότητας των Υπουργείων Δικαιοσύνης, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας και Προστασίας του Πολίτη.

Χρηματοδότηση έργων περιφερειακών προγραμμάτων

Πολύ σημαντική είναι η συμβολή του ΠΔΕ στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Περιφέρειας. Με τον «Καλλικράτη» θεμελιώθηκαν 13 αιρετές περιφέρειες Β' βαθμού και 7 αποκεντρωμένες κρατικές διοικήσεις στη θέση των 13 κρατικών περιφερειών που υπήρχαν.

Ειδικότερα με την έναρξη εφαρμογής του νέου νόμου του Καλλικράτη τα περιφερειακά προγράμματα και τα νομαρχιακά που ήταν ενταγμένα στις ΣΑΝΑ/3 και ΣΑΝΑ/8 υλοποιούνται από τις νέες αιρετές Περιφέρειες.

Οι πιστώσεις που εγγράφονται στον προϋπολογισμό του 2012 για έργα περιφερειακών προγραμμάτων ανέρχονται στο ποσό των 1.150 εκατ. ευρώ (1.000 εκατ. ευρώ για έργα συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ και 150 εκατ. ευρώ για έργα χρηματοδοτούμενα αμιγώς από εθνικούς πόρους), έναντι 1.110 εκατ. ευρώ το 2011 και 583,01 εκατ. ευρώ το 2010. Στον πίνακα 3.23 παρουσιάζονται στοιχεία για τη χρηματοδότηση από το ΠΔΕ έργων που εκτελούνται από τις Περιφέρειες για την περίοδο 2010 -2012.

**Πίνακας 3.23 Χρηματοδότηση έργων ΠΔΕ που εκτελούνται από τις περιφέρειες
(σε εκατ. ευρώ)**

	2010 Πληρωμές	2011 Εκπιμήσεις πληρωμών	2012 Προβλέψεις	Μεταβολή 2011/2010	Μεταβολή 2012/2010
Χρηματοδοτήσεις έργων περιφέρειας με κοινοτική συμμετοχή	475	980	1.000	106,1	2,0
Χρηματοδοτήσεις έργων περιφέρειας από εθνικούς πόρους	108	130	150	20,8	15,4
Σύνολο	583	1.110	1.150	90,4	3,6

Πηγή: ΠΔΕ

**Πίνακας 3.24 Περιφερειακό πρόγραμμα ΠΔΕ 2012
(σε εκατ. ευρώ)**

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις	Συγχρηματοδοτούμενο	Εθνικό	Σύνολο
Αττική	165	14	179
Περιφέρεια Αττικής	165	14	179
Θεσσαλία – Στερεά Ελλάδα	130	24	154
Περιφέρεια Θεσσαλίας	65	12	77
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	65	12	77
Ήπειρος – Δυτική Μακεδονία	110	18	128
Περιφέρεια Ήπειρου	80	10	90
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	30	8	38
Πελοπόννησος, Δυτική Ελλάδα και Ιόνιο	170	36	206
Περιφέρεια Πελοποννήσου	60	16	76
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	60	16	76
Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	50	4	54
Αιγαίο	105	16	121
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	70	8	78
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	35	8	43
Κρήτη	85	10	95
Περιφέρεια Κρήτης	85	10	95
Μακεδονία – Θράκη	235	32	267
Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης	60	12	72
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	175	20	195
Σύνολο	1.000	150	1.150

* Περιλαμβάνεται συνολική συνεισφορά από δωρεές του ΕΤΑΕΑ 8,6 εκατ. ευρώ κατανεμημένη ως εξής:
Στερεά Ελλάδα 0,6 εκατ. ευρώ, Πελοπόννησος 4 εκατ. ευρώ και Δυτική Ελλάδα 4 εκατ. ευρώ.

Συμμετοχή του ΠΔΕ στο μετοχικό κεφάλαιο των ΔΕΚΟ και ΑΕ του Δημοσίου

Σημαντικό μέρος των μεγάλων έργων που χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ υλοποιείται από τις ΔΕΚΟ και ΑΕ του δημόσιου τομέα με μεταβίβαση πιστώσεων στους οργανισμούς αυτούς. Συγκεκριμένα κατά το έτος 2012 το ύψος των επιχορηγήσεων ανέρχεται στα 1.050 εκατ. ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στο 13,63% του ΠΔΕ. Το μεγαλύτερο μέρος των επιχορηγήσεων αφορά σε μεγάλα έργα υποδομής όπως τα έργα της Εγνατίας ΑΕ, του Μετρό Αθηνών, του ΟΣΕ και του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ).

Πίνακας 3.25 Συμμετοχή του ΠΔΕ στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου των ΔΕΚΟ και λοιπών επιχειρήσεων του Δημοσίου (σε χιλ. ευρώ)

Δημόσιες επιχειρήσεις	2010 Πραγματοποίησεις			2011 Εκτιμήσεις πραγμ/σεων			2012 Προβλέψεις		
	Συγχρημα- τοδοτούμενο ΠΔΕ	Εθνικό ΠΔΕ	Σύνολο	Συγχρηματο- δοτούμενο ΠΔΕ	Εθνικό ΠΔΕ	Σύνολο	Συγχρημα- τοδοτούμενο ΠΔΕ	Εθνικό ΠΔΕ	Σύνολο
ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ	201.144		201.144	110.000		110.000	195.000		195.000
ΔΕΠΑΝΟΜ	36.409	32.909	69.318	24.500	10.500	35.000	90.000	8.000	98.000
ΕΓΝΑΤΙΑ	282.800	100	282.900	98.400	7.000	105.400	160.000		160.000
ΕΑΧΑ		985	985		1.000	1.000		1.000	1.000
ΕΟΜΜΕΧ	2.851	3.486	6.337	36.700	1.800	38.500	15.000	3.000	18.000
ΕΑΟΤ			300			300	1.000		1.000
ΕΡΤ		2.000	2.000						
ΘΕΜΙΣ ΑΕ	8.887	8.887			2.000	2.000		5.000	5.000
ΚΕΔ	4.386	4.386			5.000	5.000		5.000	5.000
ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΕ	4.000	4.000		17.400	2.000	19.400	25.000	2.000	27.000
ΟΑΣΑ	74.699		74.699	48.400	200	48.600	20.000	3.000	23.000
ΟΣΕ	516.600		516.600	349.100		349.100	410.000		410.000
ΟΣΚ	2.272	93.470	95.742	21.200	3.500	24.700	80.000	20.000	100.000
ΟΠΕ		3.000	3.000		3.000	3.000		3.000	3.000
ΤΕΜΠΙΜΕ / ΕΤΕΑΝ	92.000		92.000	58.000		58.000			
ΤΡΑΜ ΑΕ	5.000		5.000	1.000		1.000	4.000		4.000
Σύνολο	1.213.776	153.223	1.366.999	765.000	36.000	801.000	1.000.000	50.000	1.050.000

* Σημειώνεται ότι δεν έχουν προβλεφθεί οι δαπάνες στην περίπτωση συγχώνευσης κάποιων φορέων διότι δεν έχουν εκδοθεί ΚΥΑ.

Πηγές Χρηματοδότησης του ΠΔΕ

Η αποτελεσματική αξιοποίηση των πηγών χρηματοδότησης και η επίσπευση της απορρόφησης των πόρων από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τα συγχρηματοδοτούμενα έργα του ΠΔΕ καθίσταται για τη χώρα μας σημαντική.

Βασική πηγή εσόδων για τη χρηματοδότηση των έργων του ΠΔΕ αποτελούν οι εισροές από την Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Αλιείας, το Ταμείο Συνοχής, τα Ταμεία για τα έργα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 - ΕΓΤΑΑ (γεωργικό) και ΕΤΑ (αλιείας) - καθώς και το Ταμείο Αλληλεγγύης και Διαχείρισης Μεταναστευτικών Ροών. Τα έσοδα από την ΕΕ για το 2011 προβλέπεται ότι θα ανέλθουν στα 3.175 εκατ. ευρώ, τα οποία καλύπτουν το 41,72% περίπου του συνόλου των δαπανών του ΠΔΕ.

Σημειώνεται ότι, το 2011 τα έσοδα από τις επιχορηγήσεις της ΕΕ αυξήθηκαν κατά 13,4% σε σχέση με το 2010, ενώ το 2012 προβλέπεται να αυξηθούν κατά 43,3% έναντι αυτών του 2011.

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Τέλος, τα πιστωτικά έσοδα του ΠΔΕ και η αύξηση των στοιχείων του ενεργητικού του Δημοσίου το 2011 παρουσιάζουν μείωση σε σχέση με το 2010 κατά 34,2% ενώ το 2012 παρουσιάζουν μείωση κατά 16,3% σε σχέση με το 2011.

**Πίνακας 3.26 Πηγές χρηματοδότησης ΠΔΕ
(σε εκατ. ευρώ)**

Πηγές εσόδων	2010 Πραγματ/σεις	2011 Εκπιμήσεις	2012 Προβλέψεις	Μεταβολή %	
				2011/2010	2012/2011
Έσοδα δημόσιων επενδύσεων	3.072	3.365	4.750	9,5	41,2
Ιδια έσοδα	300	190	200	-36,7	5,3
Επιχορηγήσεις ΕΕ	2.801	3.175	4.550	13,4	43,3
- ΕΤΠΑ	(1.732)	(1.805)	(2.371)	(4,2)	(31,4)
- Ταμείο Συνοχής	(569)	(553)	(1.045)	(-2,9)	(89,0)
- EKT	(296)	(538)	(819)	(82,1)	(52,2)
- Λοιπά	(1)	(3)	(2)		
- Ταμείο αλληλεγγύης και διαχείρισης μεταναστευτικών ροών	(37)	(30)	(36)	(-19,0)	(20,0)
- ΕΓΤΑΑ (2007-2013)	(166)	(226)	(247)	(36,4)	(9,3)
- ΕΤΑ (2007-2013)		(20)	(30)		(50,0)
Πιστωτικά έσοδα και αύξηση στοιχείων ενεργητικού	5.353	3.525	2.950	-34,2	16,3
Σύνολο	8.454	6.890	7.700	-18,5	11,8

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πληρωμής – Προσχέδιο Π/Υ 2012

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων: Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινωνικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ).

**Πίνακας 3.27 Ενδεικτική μηνιαία κατανομή εσόδων-δαπανών κρατικού προϋπολογισμού
έτους 2012
(σε εκατ. ευρώ)**

	Ιαν.	Φεβ.	Μαρ.	Απρ.	Μai	Ιουν.	Ιουλ.	Αυγ.	Σεπτ.	Οκτ.	Νοεμ.	Δεκ.	2012 ΣΥΝΟΛΟ
Έσοδα (1+2)	5.390	3.584	3.544	4.303	4.332	4.272	5.903	5.062	5.257	5.203	5.243	7.091	59.184
1. Καθαρά έσοδα ΤΠ (α-β)	5.390	3.583	3.287	3.806	3.853	3.758	5.465	4.626	4.853	4.709	4.689	6.415	54.434
α. Έσοδα προ επιστροφών φόρων	5.742	3.808	3.489	4.121	4.245	4.186	5.797	4.906	5.218	5.006	4.949	6.767	58.234
β. Επιστροφές φόρων	352	225	202	315	392	428	332	280	365	297	260	352	3.800
2. Έσοδα ΠΔΕ	0	1	257	497	479	514	438	436	404	494	554	676	4.750
Δαπάνες (1+2)	9.952	4.951	5.476	6.227	5.954	6.452	6.749	5.636	5.516	5.082	4.712	5.851	72.557
1. Δαπάνες ΤΠ	9.522	4.313	5.063	5.192	5.324	5.448	6.209	5.196	4.899	4.552	4.270	4.870	64.857
- Πρωτογενείς δαπάνες ΤΠ	4.310	3.758	3.867	4.664	4.321	4.339	4.392	3.943	3.993	4.039	3.717	3.743	49.085
- Επιχορήγηση νοσηλευτικών ιδρυμάτων για εξόφληση μέρους παλαιών οφειλών τους		100	50	50	50	50	100						400
- Εξοπλιστικά προγράμματα Υπουργείου Εθνικής Άμυνας	40	60	70	85	50	50	110	100	100	100	115	120	1.000
- Καταπτώσεις εγγυήσεων σε φορείς εκτός γενικής κυβέρνησης	3	9	9	31	7	11	7	6	9	3	36	8	139
- Καταπτώσεις εγγυήσεων σε φορείς γενικής κυβέρνησης	12	54	42	61	31	99	418	128	241	51	38	309	1.484
- Τόκοι	5.157	332	1.025	301	865	899	1.182	1.019	556	359	364	691	12.750
2. Δαπάνες ΠΔΕ	430	638	413	1.035	630	1.004	540	440	617	530	442	981	7.700
Ισοζύγιο κρατικού προϋπολογισμού	-4.562	-1.367	-1.932	-1.924	-1.622	-2.180	-846	-574	-259	121	531	1.240	-13.373